

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
20 mei 2020
Kenmerk
TLE/U202000352
Lbr. 20/022
Telefoon
070-373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Voortgang en resultaat samenwerking in de waterketen

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2019 € 385 miljoen. Dit is 101% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is daarom dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Dit is daarmee de laatste ledenbrief over dit onderwerp. Het is een heel goede samenwerking geweest en daar kunnen we lessen uit trekken in de toekomst. Deze zullen op een later moment gedeeld worden.

Aan de leden**Datum**

20 mei 2020

Kenmerk

TLE/U202000352

Lbr. 20/022

Telefoonnummer

070-373 8393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Voortgang en resultaat samenwerking in de waterketen

Geacht college en gemeenteraad,

In 2011 heeft de VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten met het Rijk, de Unie van Waterschappen (UvW), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin). De afspraken in het BAW lopen tot 2021. Daarin is afgesproken om de doelmatigheid van waterbeheer te vergroten. Eén van de belangrijkste afspraken in het BAW is om regionaal samen te werken in de waterketen om zo de stijging van de kosten te beperken, de kwaliteit (professionaliteit) te verhogen en de kwetsbaarheid te verminderen.

Jaarlijks brengt de landelijke projectorganisatie de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen in beeld. De resultaten zijn ook dit jaar zeer positief. Uit de voortgangsmonitor blijkt dat samenwerking in de waterketen voor gemeenten, drinkwaterbedrijven en waterschappen een bedrag van circa €560 miljoen oplevert ten opzichte van €450 miljoen in het basisscenario. De voortgangsmonitor is gebaseerd op de inschatting die gemeenten, drinkwaterbedrijven en waterschappen zelf maken. Dat is een groot compliment waard aan alle mensen die zich hiervoor in de regionale samenwerking inzetten.

Ook blijkt dat gemeenten en waterschappen samen met de drinkwaterbedrijven met veel overtuiging samenwerken en zeer goede vooruitgang boeken met het halen van de doelen kwaliteit en kwetsbaarheid. In het vervolg van deze ledenbrief gaan we uitgebreid in op de resultaten van deze inventarisatie.

Landelijk beeld van de voortgang en het resultaat (voorjaar 2020)

Bijlage 1 bevat de jaarlijkse factsheet van de regio's en drinkwaterbedrijven. De factsheet beschrijft de vooruitgang in de regio's van de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en de drinkwaterbedrijven.

Gematigde lastenontwikkeling

In het BAW is een gematigde lastenontwikkeling afgesproken voor huishoudens en bedrijven. De lastenontwikkeling is in beeld gebracht langs twee invalshoeken. Ten eerste de feitelijk gerealiseerde opbrengst van de rioolheffing en de zuiveringsheffing ten opzichte van de prognose bij autonome ontwikkeling (het basisscenario) en bij meer intensieve samenwerking. Ten tweede de ontwikkeling van de lastendruk voor specifieke huishoudens en bedrijven.

Het beeld is heel positief. De factsheet maakt duidelijk dat de *opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing* in de periode 2010 t/m 2020 zeer duidelijk onder de prognoses blijven (zie figuren 1 en 2 van bijlage 1). Hetzelfde geldt voor de *kosten van de drinkwaterbedrijven* (zie figuur 3 bijlage 1).

Uit de *ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven* blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2020 met 2,0% (huur) tot 1,9% (koopwoning) stijgen ten opzichte van 2019. De lastenontwikkeling is daarmee dit jaar voor het eerst boven de inflatie (prognose 1,4%). Deze hogere ontwikkeling van de lasten is voor een belangrijk deel het gevolg van maatregelen voor nieuwe ontwikkelingen (klimaat, waterkwaliteit en dergelijke).

Doelrealisatie kosten

De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2019 €385 miljoen. Dit is 101% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020, zoals vastgelegd in het BAW. De verwachting voor 2020 is dat nagenoeg alle regio's hun ambitie gaan halen.

Drinkwaterbedrijven hebben het doel van €70 miljoen kostenbesparingen bereikt. Zij hebben €175 miljoen aan kostenbesparingen gerealiseerd. Dit is 250% van €70 miljoen. Deze uitkomsten moeten we, ondanks nieuwe ambities, vast zien te houden in 2020.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid

Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat gemeenten en waterschappen nu gemiddeld 80% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Uit het kaartbeeld (zie bijlage 1) blijkt dat verschillende regio's redelijk op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren. Voor drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 86%. Ten aanzien van de kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld 75% hebben gerealiseerd, terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld 89% is.

Aandachtspunt bij de interpretatie van de geschetste kaarten (figuren 6 t/m 10, bijlage 1) is dat de relatieve vooruitgang van de regio in beeld gebracht is ten opzichte van de eigen doelstelling, zoals gerapporteerd in 2014. Op koers liggen bij een zeer hoge ambitie scoort slechter in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen op een laag gestelde ambitie. Deze kaarten moeten daarom worden gelezen met de blik op de uitgangspositie in 2014 (zoals opgenomen in figuur 5, bijlage 1).

Meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

De regionale samenwerking tussen gemeenten en waterschappen gebeurt op verschillende manieren. Kennisdeling vormt de gemene deler in alle regio's, gevolgd door samenwerken in projecten. We zien een zeer lichte stijging van de gezamenlijke organisatiestructuur (figuur 11, bijlage 1).

Het einde van het landelijk project

De afspraken en doelstellingen uit het BAW zijn gericht op de periode 2011-2020. In 2020 zitten we aan het einde van deze periode. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen in 2020 worden gerealiseerd. Door de krachten te blijven bundelen is het mogelijk geweest om zelfs extra besparingen te realiseren. Voor nu is het ook van belang om ons te richten

op de realisatie van de andere doelen: het vergroten van de kwaliteit van dienstverlening en het verminderen van de personele kwetsbaarheid.

In oktober 2018 zijn Aanvullende afspraken BAW (ABAW) in de Stuurgroep Water gemaakt, ook over de waterketen. Deze afspraken hebben als doel om de regio's uit te dagen om nieuwe initiatieven te nemen op het gebied van kwaliteit en kwetsbaarheid, gegevensbeheer en assetmanagement, kwetsbare infrastructuur bij overstromingen en de Omgevingswet. In de ledenbrief van 28 januari 2019 hebben we u hiervan op de hoogte gesteld.

Het jaar 2019 is gebruikt voor de nadere uitwerking en het oppakken van deze initiatieven door de regio's. We stellen vast dat voor de regionale invulling dit jaar nog een versnelling nodig is. Landelijk werken we aan de toegankelijkheid van een toepasbaar overzicht van wateropleidingen en aan een handreiking Omgevingswet voor waterprofessionals.

Na het einde van het BAW 2011 in 2020 eindigt automatisch ook het landelijk project Samenwerking in de waterketen (samenwaw). Het is verstandig dat partijen in de regio's vanaf 2021 blijven samenwerken aan de doelen die zij zelf gesteld hebben. Het uitgangspunt is eens te meer 'van onderop' vormgeven, waarbij geldt 'de vorm volgt de inhoud'. De landelijke monitor is dit jaar voor de laatste keer uitgevoerd. Hiermee is deze brief de laatste van de jaarlijkse ledenbrieven.

De Staat van Ons Water

In 'De Staat van Ons Water' van de minister van IenW aan de Tweede Kamer staat de voortgang van de afspraken in het BAW. Dit rapport wordt woensdag 20 mei 2020 (Verantwoordingsdag) naar de Tweede Kamer gestuurd. Informatie over de waterketen vindt u na 20 mei op de website www.onswater.nl. In deze rapportage wordt de doelmatigheidswinst in de waterketen berekend op basis van de lastenontwikkeling in 2019 en die komt uit op in totaal €680 miljoen voor de waterketen.

Bijeenkomsten en netwerk, community, website

In 2020 blijven we de regio's ondersteunen en stimuleren. VNG, UvW en Vewin organiseren hiervoor nog enkele activiteiten. Met die activiteiten willen we de onderlinge dialoog blijven stimuleren en met elkaar het gesprek blijven aangaan over de uitdagingen om de regionale uitvoeringsplannen in de praktijk te brengen.

Op de website van het landelijk project www.samenwerkenaanwater.nl vindt u de actualiteit en achtergronden, goede voorbeelden en interactie via sociale media (#samenwaw). Ook vindt u informatie over de bezoeken die het kernteam Samenwaw heeft gebracht aan diverse regio's om in collegiaal overleg informatie met elkaar te delen. Hoe kijkt de regio aan tegen de laatste stappen tot en met 2020 en naar de samenwerking in de periode daarna?

Er is behoefte om een podium in stand te houden voor (passieve en actieve) kennisdeling en voor het leggen van verbinding tussen de samenwerkingsregio's. Een mogelijkheid is het actief onderhouden van de website www.samenwerkenaanwater.nl en aan het organiseren van de (half)jaarlijkse bijeenkomsten.

Passende afsluiting vermoedelijk in januari 2021

In de Stuurgroep Water is met de minister van IenW afgesproken dat de mogelijkheid wordt bekeken om het hele BAW-traject passend af te sluiten. Dit zal vermoedelijk in januari 2021 plaatsvinden, afhankelijk van de situatie rondom Covid-19. Dan verschijnt ook de laatste uitgebreide rapportage van de werkgroep Monitoring Financiële Doelmatigheid. Deze rapportage wordt gezien als de eindrapportage, waarmee het verantwoordingstraject wordt afgerond.

Meer informatie:

Voor meer informatie over de voortgang van de samenwerking en/of contact met het kernteam kunt u contact opnemen met Michelle Hoekstra. Zij is bereikbaar via het telefoonnummer 070-373 8393 of per e-mail: michelle.hoekstra@vng.nl.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'G' followed by a horizontal line.

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Voortgang en resultaat regionale uitwerking

Bestuursakkoord Water, onderdeel waterketen

Stand van zaken voorjaar 2020

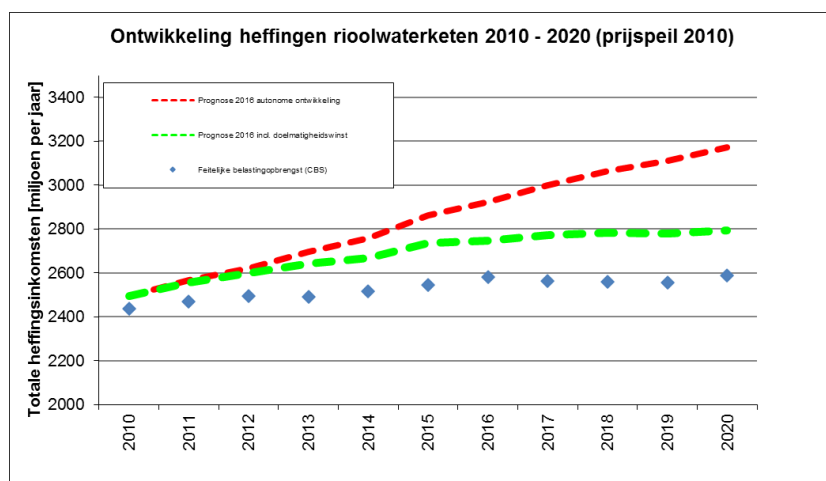
In het Bestuursakkoord Water (BAW) van mei 2011 zijn afspraken gemaakt over het vergroten van de doelmatigheid, het verminderen van de personele kwetsbaarheid en het verhogen van de kwaliteit in de waterketen. De regionale uitvoering van deze afspraken door gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven is in volle gang. Deze factsheet geeft inzicht in de voortgang en het tussentijdse resultaat (stand van zaken voorjaar 2020).

1. Doelmatigheidswinst en lastendruk waterketen

Een belangrijk doel van de afspraken over de waterketen in het Bestuursakkoord Water is het realiseren van besparingen op jaarlijkse kosten. De partijen hebben ingezet op besparingen die oplopen tot € 450 miljoen per jaar in 2020 en welke zorgen voor een beperking van de stijging van de jaarlijkse kosten. Het beoogde effect is een gematigde lastenontwikkeling in de waterketen (riool- en zuiveringsheffing en drinkwatertarieven) voor burgers en bedrijven. De € 450 miljoen aan structurele kostenbesparingen in 2020 is opgebouwd uit € 380 miljoen voor de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en € 70 miljoen voor de drinkwatervoorziening (drinkwaterbedrijven).

Ontwikkeling riool- en zuiveringsheffing

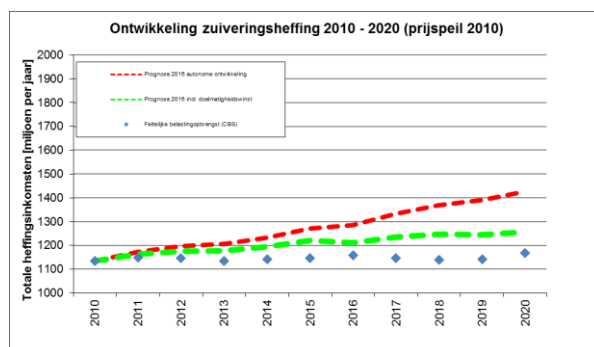
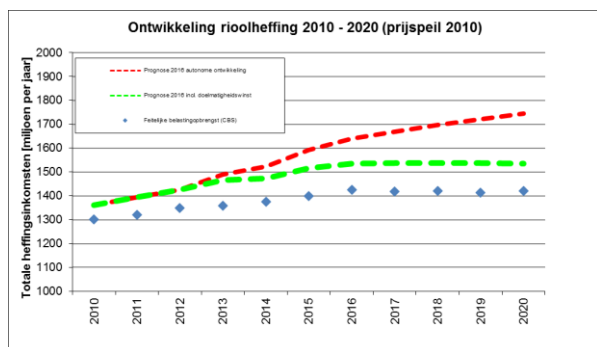
De figuren 1 en 2 tonen de gerealiseerde en verwachte ontwikkeling van de opbrengsten van de riool- en zuiveringsheffing bij de 355 gemeenten en de 21 waterschappen. Figuur 3 toont hetzelfde met betrekking tot de kosten van de 10 drinkwaterbedrijven¹. Hierbij zijn de gerealiseerde heffingsopbrengsten en de kosten van de drinkwaterbedrijven gerelateerd aan de prognose ervan².

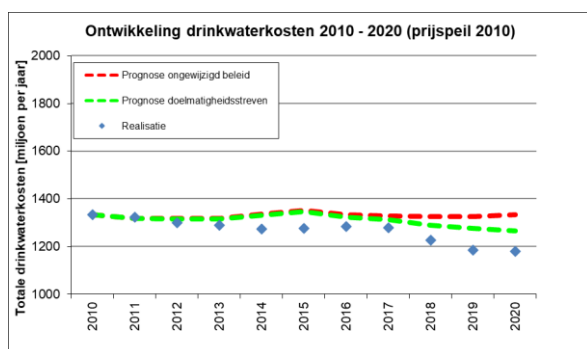
Figuur 1: Ontwikkeling van de totale heffingsopbrengsten voor de afvalwaterketen

¹ De drinkwaterkosten zijn exclusief de rijksbelastingen die bovenop het drinkwatertarief in rekening worden gebracht

² De gegevens over de opbrengsten van de twee belastingen van de gemeenten en waterschappen en kosten van de drinkwaterbedrijven zijn, zoals afgesproken in het BAW, weergegeven in het prijspeil van 2010.

Figuur 2: Ontwikkeling van de opbrengsten van rioolheffing (gemeenten) en zuiveringsheffing (waterschappen)

Figuur 3: Ontwikkeling van de kosten van drinkwaterbedrijven

De prognoses van de autonome ontwikkeling (rode lijnen) zijn gebaseerd op het landelijk feitenonderzoek (2010), de prognoses van de Unie van Waterschappen (2010, 2013 en 2016), de prognoses op basis van de benchmark rioleringszorg (2010, 2013 en 2016) en de bedrijfsvergelijking drinkwaterbedrijven (2010-2016)³. De prognoses zijn getoetst door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO). De afspraken in het Bestuursakkoord resulteren in prognoses voor de ontwikkeling van de heffingsopbrengsten van de riool- en zuiveringsheffing en de kosten van de drinkwaterbedrijven langs de groene lijnen.

Uit de figuren 1, 2 en 3 blijkt dat de feitelijke stijging van de opbrengsten en kosten voor de (afval)waterketen gematigder is dan in 2010 was voorzien. De besparingen zijn zichtbaar en zijn sneller gerealiseerd dan bij het afsluiten van het BAW in 2011 werd verwacht⁴. De besparingen zorgen voor een beperking van de kostenstijging (minder meerkosten) en resulteren in een gematigde lastenontwikkeling in de periode tot 2020.

³ De prognose is in 2016 gecorrigeerd (conform afspraken BAW, prognose 2013) voor met name externe ontwikkelingen zoals de rentestand en het toegenomen aandeel kwijtscheldingen en oninbaar-verklaringen.

⁴ Rapportage 'Nulmeting doelmatig waterbeheer' (2012), Werkgroep Financiële Doelmatigheid (Min IenM, RWS, IPO, VNG, UvW en Vewin).

Gerealiseerde kostenbesparing voorjaar 2020

Volgens de eindrapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014) hadden de regio's van gemeenten en waterschappen op dat moment een totale besparing van € 355 miljoen op de jaarlijkse kosten als ambitie vastgelegd in plannen (t.o.v. afgesproken € 380 miljoen uit BAW). Voor de drinkwaterbedrijven was dit € 85 miljoen (t.o.v. afgesproken € 70 miljoen uit BAW).

Jaarlijks brengen de VNG, UvW en Vewin in beeld in welke mate de (regionale) ambities en doelstellingen, die voortkomen uit het Bestuursakkoord Water, zijn gerealiseerd. Uit de huidige inventarisatie blijkt dat de regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven inmiddels de regionale ambities voor 2020 hebben gerealiseerd. Begin 2020 was de besparing op de jaarlijkse kosten van de regio's van gemeenten en waterschappen samen € 385 miljoen (101% van € 380 miljoen).

Voor de drinkwaterbedrijven was de besparing op de jaarlijkse kosten begin 2020 samen € 175 miljoen (250% van € 70 miljoen).

De besparingen in de afvalwaterketen zijn mede te danken aan een andere investeringsstrategie van gemeenten en waterschappen. Deze kent een aantal aspecten. In de eerste plaats is deze inmiddels gebaseerd op intensiever meten en monitoren van afval- en regenwaterstromen. Hierdoor neemt het inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de afvalwaterketen toe. Op basis van dit inzicht en het beter benutten van de beleidsvrijheid van gemeenten en waterschappen (lokaal maatwerk in plaats van het dogmatisch toepassen van (generieke) normen), worden nut en noodzaak van investeringen beter in beeld gebracht dan voorheen. In de tweede plaats is de investeringsstrategie inmiddels gebaseerd op assetmanagement. Toepassing van assetmanagement heeft geleerd dat de technische levensduur van infrastructuur vaak aanzienlijk langer is dan waarvan ten tijde van de bouw werd uitgegaan. Met risicogestuurd onderhoud kan deze technische levensduur optimaal uitgeput worden met behoud van bedrijfszekerheid. Tenslotte zijn gemeenten en waterschappen beleid en investeringsbeslissingen steeds meer op elkaar gaan afstemmen, waardoor soms ook zelfs gezamenlijke investeringsbeslissingen plaatsvinden. Zo kan het bijvoorbeeld voor een waterschap soms aantrekkelijk zijn om een financiële bijdrage te leveren aan een investering van een gemeente in zijn rioleringsstelsel als hiermee een duurdere uitbreiding van een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan worden voorkomen.

Dit alles heeft tot heroverweging van investeringsprogramma's geleid, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat bijstellingen van deze programma's geen negatieve gevolgen op de prestaties mogen hebben.

De stijging van de rioolheffing is minder dan de verwachting was op basis van de benchmark 2013 en 2016. Naar verwachting neemt de bereikte doelmatigheidswinst verder toe. Tegelijkertijd nemen de investeringen in klimaatadaptatie en met name het beperken van wateroverlast toe. Dat leidt tot een opwaartse druk op de hoogte van de heffing.

Voor de waterschappen leveren een betere samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven en interne efficiëncymaatregelen een belangrijke bijdrage aan de beperking van de stijging van de exploitatiekosten. Ook komen er in de zuiveringsheffing meer besparingen terecht dan in de prognose zijn meegenomen. In de prognose zijn alleen de besparingen meegenomen die direct gerelateerd zijn aan de infrastructuur voor de afvalwaterzuivering. Maar er zijn bijvoorbeeld ook besparingen die voortvloeien uit efficiëntere belastingheffing en een efficiënter centraal ondersteuningsapparaat van de waterschappen, die ten bate komen van de zuiveringsheffing.

Bij de drinkwaterbedrijven zijn extra besparingen gerealiseerd in de operationele kosten. Daarnaast bleven tot en met 2015 de investeringen iets achter bij de prognose. Dit kan worden verklaard door optimalisatie van investeringsplanning onder invloed van verbeteringen in het assetmanagement. Ook de drinkwaterbedrijven hebben hierbij het uitgangspunt gehanteerd dat bijstellingen van het investeringsprogramma niet tot een lagere kwaliteit van de taakuitvoering en dienstverlening mogen leiden.

De figuren 1 t/m 3 laten ook zien dat de besparingen niet kunnen voorkomen dat de kosten en daarmee de heffingsinkomsten in het beheer van de waterketen stijgen. De belangrijkste oorzaken van deze stijgingen zijn:

- opgaven als gevolg van intensieve neerslag en droogte (klimaatverandering) en milieukwaliteitseisen (o.a. EU-kaderrichtlijn water).
- de eerste aanleg van de riolering is in de meeste gevallen betaald uit de grondopbrengst en is dus in een keer ten laste gebracht van de koper van het gebouw. Voor de zuiveringsinstallaties geldt dat de eerste aanleg veelal deels door het Rijk werd gesubsidieerd. De vervanging van de infrastructuur wordt collectief en in zijn geheel betaald uit de riool- en zuiveringsheffing.
- verbreding van de gemeentelijke watertaken in 2009 van uitsluitend afvalwater naar afvalwater, regenwater en grondwater. De taken worden uit de rioolheffing bekostigd, waar deze voorheen uit andere middelen (onroerendezaakbelasting en andere algemene middelen) werden bekostigd.

Lastendruk huishoudens en bedrijven

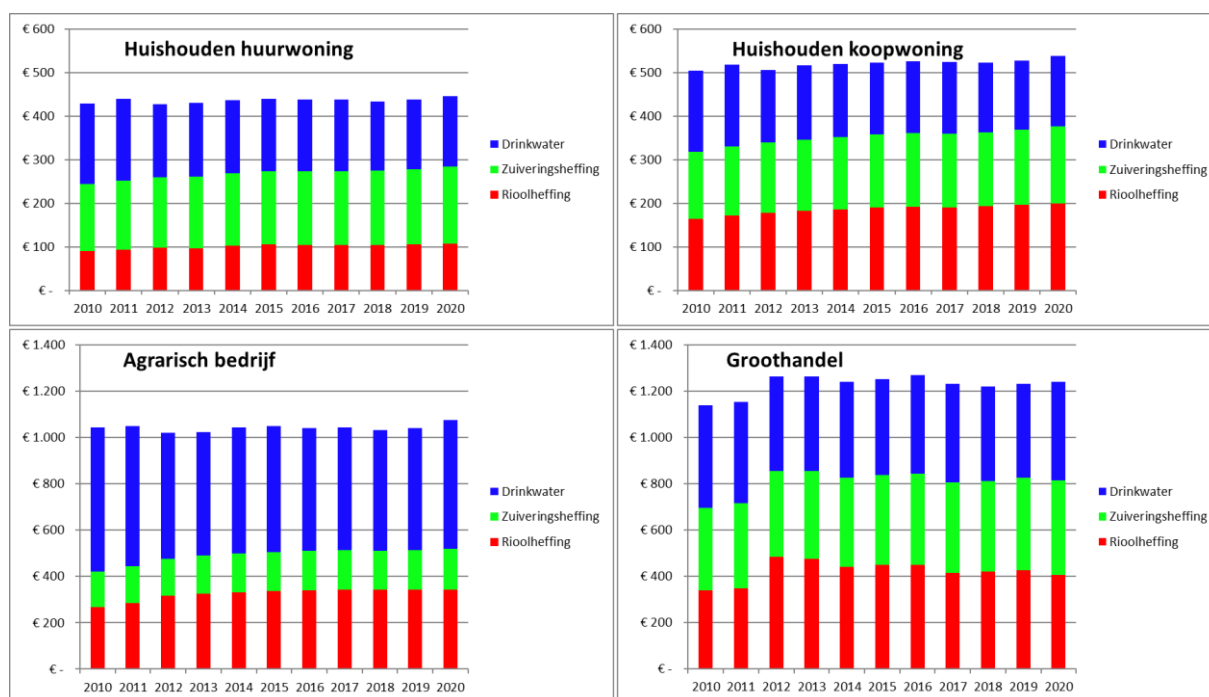
Tabel 1 en figuur 4 geven de ontwikkeling van de landelijk gemiddelde lastendruk van een aantal maatgevende situaties voor huishoudens en bedrijven weer. Deze gegevens zijn in het prijspeil van het betreffende jaar.

Tabel 1: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven⁵

Gemiddelde belastingdruk	2018			2019			2020			2019-2020			
	R	Z	DW	R	Z	DW	R	Z	DW	Riool (R)	Zuivering (Z)	Drinkwater (DW)	totaal
Huishouden huurwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 105	€ 170	€ 159	€ 106	€ 172	€ 159	€ 107	€ 177	€ 162	1,1%	2,7%	1,8%	2,0%
Huishouden koopwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 194	€ 170	€ 159	€ 197	€ 172	€ 159	€ 200	€ 177	€ 162	1,3%	2,7%	1,8%	1,9%
Agrarisch bedrijf	€ 342	€ 170	€ 521	€ 342	€ 172	€ 527	€ 344	€ 177	€ 556	0,4%	2,7%	5,5%	3,3%
Groothandel	€ 421	€ 392	€ 406	€ 428	€ 398	€ 407	€ 405	€ 409	€ 425	-5,2%	2,6%	4,4%	0,5%

Bron: COELO, april 2020

Voor de twee soorten huishoudens en agrarische bedrijven ligt de stijging van de lokale lasten als gevolg van de riool- en zuiveringsheffing en het drinkwatertarief boven het niveau van de inflatie (prognose inflatie in 2020: 1,4%⁶).

Figuur 4: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven (2010-2020)

⁵ Belastingdruk in € per huishouden en per bedrijf. De lastendruk van de drinkwaterbedrijven is exclusief de rijksbelastingen die daar bovenop door de drinkwaterbedrijven t.b.v. het Rijk in rekening worden gebracht.

⁶ CPB-raming, decemberraming 2020

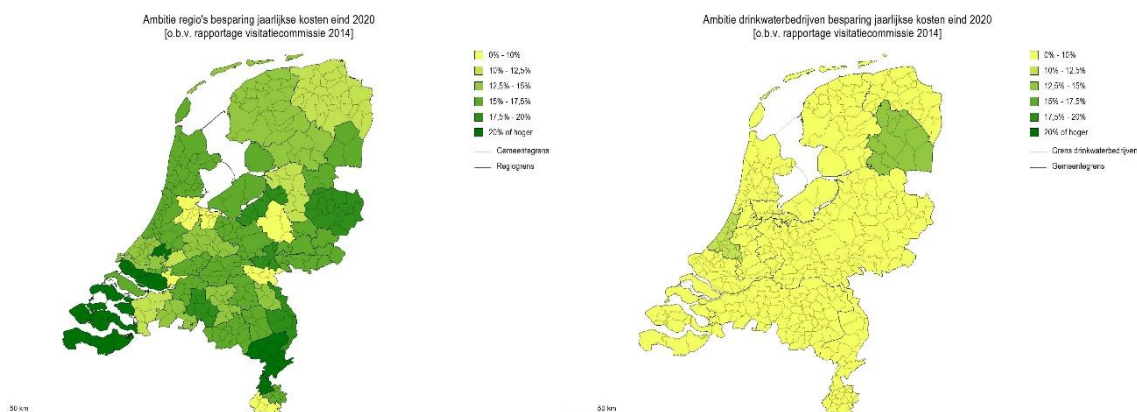
2. Voortgang en resultaat in de 49 samenwerkingsregio's van gemeenten en waterschappen en bij de drinkwaterbedrijven

De regionale uitvoering van de afspraken van het bestuursakkoord is in volle gang. De dialoog tussen gemeenten onderling, waterschappen onderling en tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven wordt in het hele land gevoerd. Dit heeft geleid tot concrete (bestuurlijke) afspraken en de (gezamenlijke) uitvoering van de beheertaken. Gezien het karakter van het uitwerkingsproces zijn er regionale verschillen in tempo en diepgang. Een aantal (koploper)regio's ligt goed op koers om de doelen van het Bestuursakkoord Water te halen, terwijl andere regio's zich extra moeten inspannen om tot diezelfde resultaten te komen.

In het vervolg van deze paragraaf wordt gedetailleerder inzicht gegeven in de voortgang en de doelrealisatie. Samenvattend kan worden geconcludeerd dat het uitwerkingsproces het afgelopen jaar voortvarend is voortgezet, dat de noodzaak van samenwerking breed wordt gedragen en dat er net als vorig jaar belangrijke stappen voorwaarts zijn gezet in vergelijking met de situatie in het voorjaar van 2019.

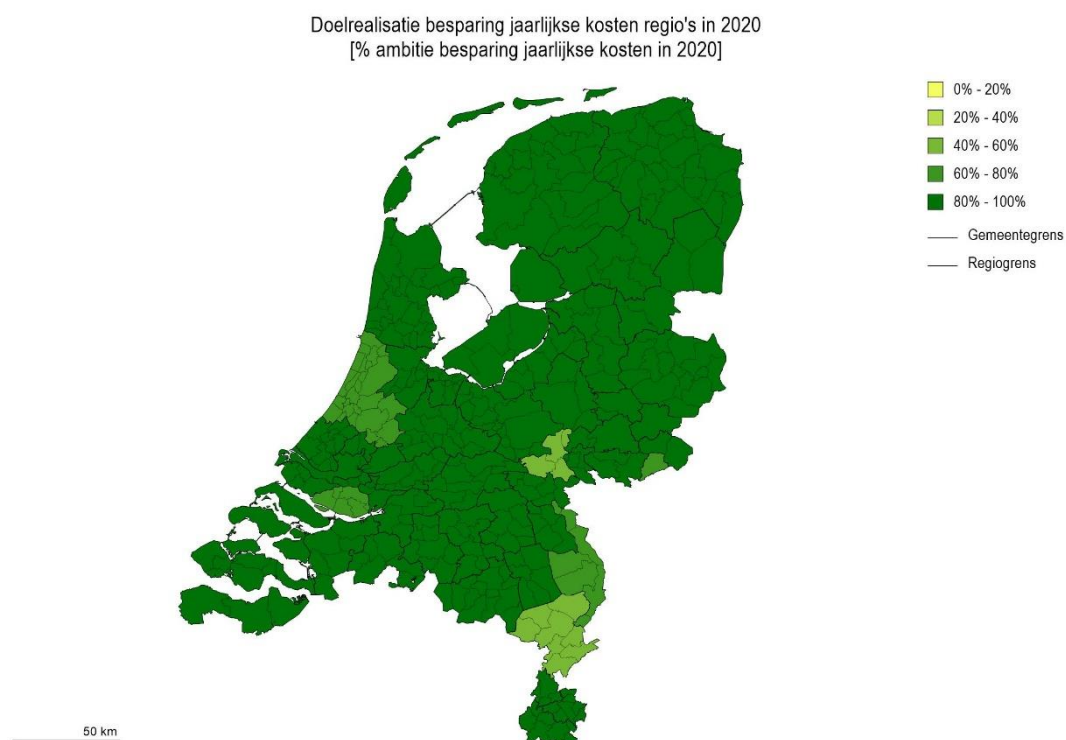
Kostenbesparing

In figuur 5 is de ambitie van de regio's en de drinkwaterbedrijven weergegeven voor de besparing op jaarlijkse kosten eind 2020, zoals deze in het najaar van 2014 is vastgelegd in (regionale) plannen. De figuur is gebaseerd op de rapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014).

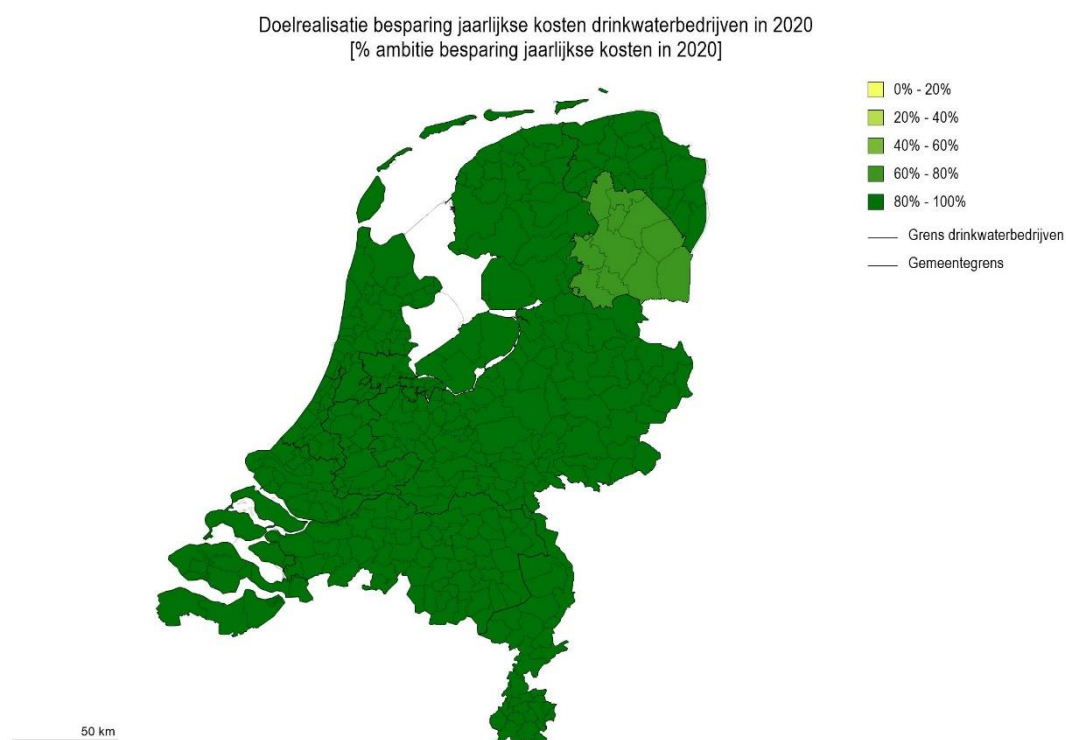

Figuur 5: Regionale ambities regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) besparing jaarlijkse kosten eind 2020 [Bron: rapportage visitatiecommissie, 2014]

De figuren 6 en 7 geven de doelrealisatie van de besparing op de jaarlijkse kosten per regio en drinkwaterbedrijf weer in het voorjaar van 2020. De doelrealisatie is uitgedrukt in een percentage ten opzichte van de ambitie die de regio's en drinkwaterbedrijven hebben vastgelegd in plannen. De gemiddelde doelrealisatie van de regio's bedraagt 108% van de door hen zelf beoogde kostenbesparing in de afvalwaterketen. De gemiddelde doelrealisatie van de drinkwaterbedrijven bedraagt 178% van hun eigen ambitie voor het jaar 2020.

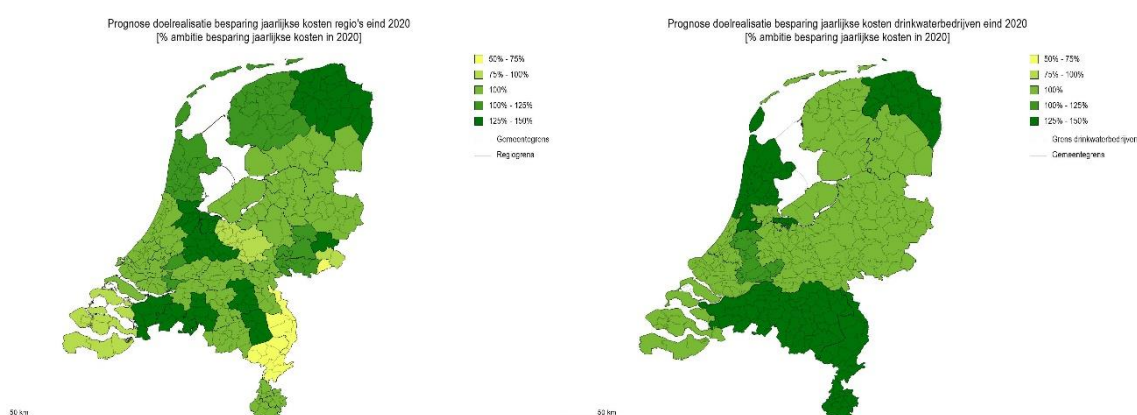
Figuur 6: Doelrealisatie kostenbesparing regio's gemeenten en waterschappen voorjaar 2020 ten opzichte van de ambitie van eind 2020 [t.o.v. vastgestelde regionale ambitie van € 355 miljoen]

Figuur 7: Doelrealisatie kostenbesparing drinkwaterbedrijven voorjaar 2020 ten opzichte van de ambitie van eind 2020 [t.o.v. vastgestelde ambitie van € 85 miljoen]

De figuren geven de relatieve vooruitgang weer ten opzichte van de eigen ambitie die in 2014 aan de Visitatiecommissie waterketen is gerapporteerd. Op koers liggen op een zeer hoge ambitie scoort slechter (lichter groen) in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen (donkergroen) op een te laag gestelde ambitie. Met andere woorden: deze kaarten moeten worden gelezen als 'Hoe ver is een regio met de realisatie van de eigen doelstelling'.

Figuur 8 geeft de prognoses weer van de doelrealisatie van de vastgestelde ambities van eind 2020. Een percentage hoger dan 100% geeft aan dat de verwachte kostenbesparingen aan het eind van 2020 hoger zullen zijn dan de vastgestelde ambities. Een percentage lager dan 100% geeft aan dat de verwachting is dat de besparingen lager zijn dan deze ambitie.

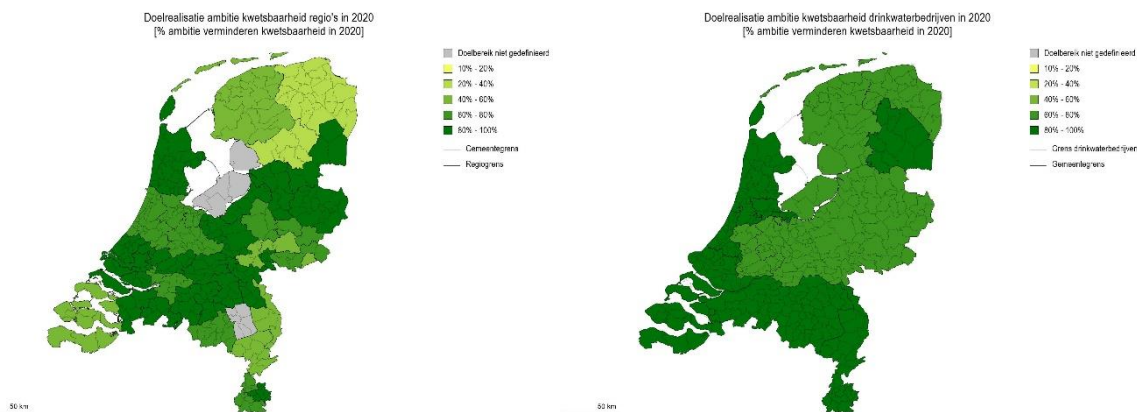
Figuur 8: Prognose doelrealisatie besparing jaarlijkse kosten regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) aan het eind van 2020
[t.o.v. vastgestelde regionale ambitie van respectievelijk € 355 en 85 miljoen]

Investeren in het verminderen van personele kwetsbaarheid en verhogen van kwaliteit (professionaliteit)

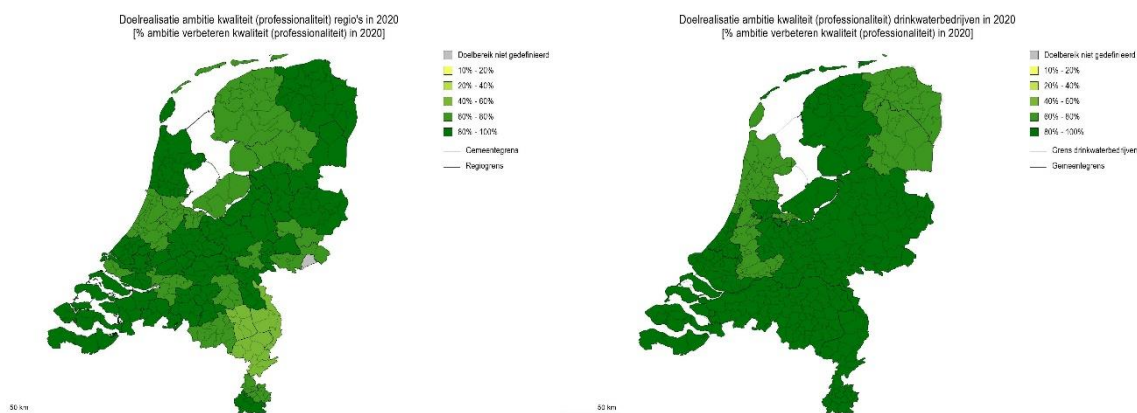
Naast de doelstelling voor kostenbesparing zijn in het Bestuursakkoord Water ook doelstellingen geformuleerd voor het verminderen van de personele kwetsbaarheid bij en het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) van de uitvoering van de beheertaken in de waterketen. Ook op deze thema's zetten gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven concrete stappen. Het thema kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken (en keuzes die daarbij aan de orde zijn) vormen belangrijke bouwstenen voor de te realiseren kostenbesparingen. Inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de waterketen leidt tot optimalisering van beheers- en investeringsbeslissingen. Ook op het gebied van duurzaamheid en innovatie zijn in het land aansprekende voorbeelden te zien⁷.

⁷ <http://www.samenwerkenaanwater.nl/inspiratie/kansenkaart>

De regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven hebben ook voor de thema's personele kwetsbaarheid en kwaliteit eigen ambities geformuleerd. De figuren 9 en 10 geven de doelrealisatie weer van deze ambities in het voorjaar van 2020. Ook uit deze kaartbeelden blijkt dat een aantal regio's en de drinkwaterbedrijven goed op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren.

Figuur 9: Doelrealisatie verminderen personele kwetsbaarheid bij uitvoering beheertaken regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2020
[t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]

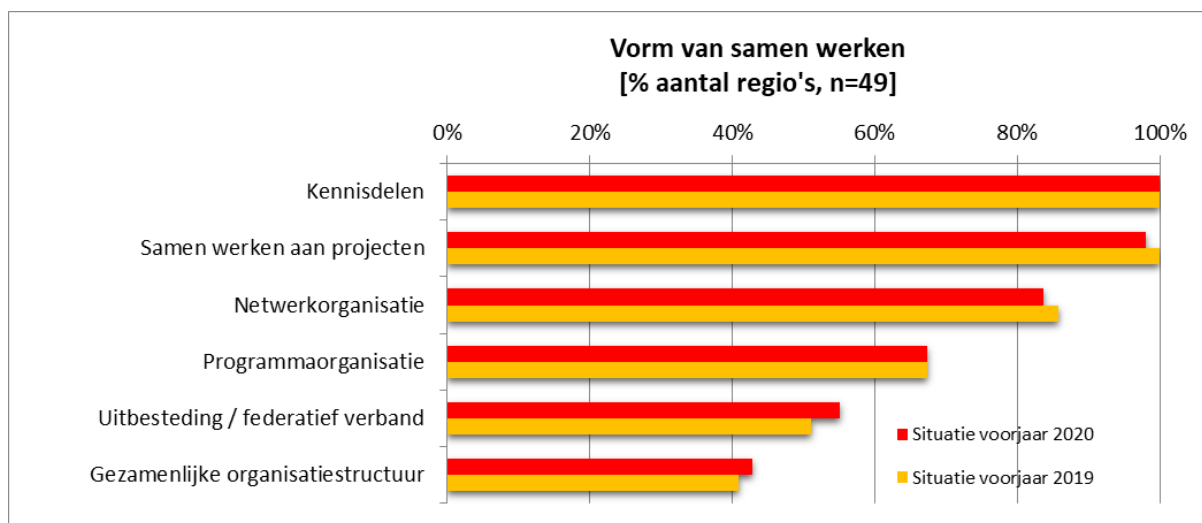

Figuur 10: Doelrealisatie verhogen kwaliteit (professionaliteit) van uitvoering beheertaken regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2020
[t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]

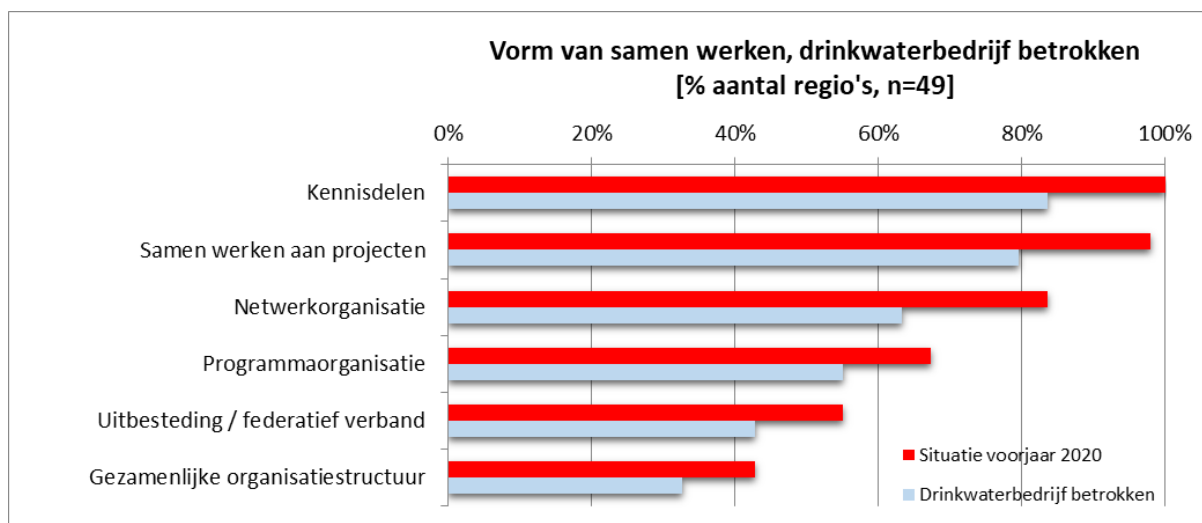
De regio's hadden gemiddeld 75% gerealiseerd van de ambitie op het gebied van personele kwetsbaarheid. Bij de drinkwaterbedrijven was dat gemiddeld 89%. Voor kwaliteit geldt dat de regio's gemiddeld inmiddels 80% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Voor de drinkwaterbedrijven is die gemiddelde realisatie 86%.

Structuur regionale samenwerking

De regionale samenwerking wordt op verschillende manieren ingevuld en verankerd. Het uitgangspunt hierbij is altijd: (organisatie)structuur volgt de inhoud van het werk. De figuren 11 en 12 geven een overzicht van verschillende vormen, waarin gemeenten en waterschappen samen werken en de mate waarin de drinkwaterbedrijven hierbij zijn betrokken, uitgedrukt als percentage van het totaal aantal regio's. Uit de monitoring blijkt dat in toenemende mate structuur ontstaat in de regionale samenwerking. Drinkwaterbedrijven sluiten in toenemende mate vanuit inhoudelijke werkprocessen aan bij de samenwerkende gemeenten en waterschappen.

Figuur 11: Vormen van samen werken tussen gemeenten en waterschappen in regio's

Figuur 12: Vormen van samen werken regio's en mate van betrokkenheid drinkwaterbedrijven